

Бірлігі жарасқан, Тәуелсіз елім бар!

ПРЕЗИДЕНТ ЖӘНЕ ХАЛЫҚ

Газет 2005 жылғы
27-тамыздан шыға бастады

Республикалық қоғамдық-саяси газет

Республиканская общественно-политическая газета

Батыр капитан

Жұмаділ Әубәкіровтің есімі өзі оқыған мектепке берілсе екен.

Екінші дүниежүзілік жаһан соғысы жылдарында неміс басқыншыларына қарсы сұрапыл соғыста Кеңес әскері сапында болған қазақстандық жауынгерлер жеңісті жақындату жолында ерен ерліктер жасады, ауыр жараланды, қаза тапты, түрлі жарақаттармен елге оралды. Солардың қатарында 100-атқыштар бригадасының құрамында болған Жұмаділ Әубәкіровты ерекше атауға болады.

Болашақ жалын мінезді жауынгер 1911 жылы бұрынғы Талдықорған облысының Қапал ауданында кедей отбасында дүниеге келген екен. Ол кездер жасты бірден есейтіп, есейгенді ерте қартайтатын заманның қиын шақтары еді. Жұмаділ де бейнетті күндерді бала күнінен басынан өткерді. Өзімен бірге туған ағаларымен қатарласып, байларға жалшы болып, мал бақты. Мектеп бітіргесін темір жолда еңбек етті.

Кейін 1933 жылы әскер қатарына алынып, Түркменстанның Ашхабад қаласында бір жылдық полк мектебін, сосын лейтенанттар курсы оқып, бітіреді. Взвод командирі болады. Ташкент қаласында саяси жетекшілер курсы тәмамдап, 1938 жылға дейін Ашхабадтағы 83-артиллерия полкында батарея политругі қызметін атқарады. Одан кейін әскери қызметтен босап, Алматы қаласындағы өрт күзеті басқармасының саяси жетекшісі қызметіне тағайындалған.

Ұлы Отан соғысының басында, дәл фашист армиясы Мәскеуге қатер төндіріп тұрған тұста, И. В. Сталиннің төрағалығымен Мемлекеттік қорғаныс комитеті 1941 жылы 13-қарашада ұлттық құрамалар мен бөлімдер құру жөнінде қаулы қабылдады. Олар КСРО одақтас және автономиялық республикаларының ішкі резервтер есебінен құрылды.

Осынау шешімнің негізінде 1941 жылы желтоқсанның басында Алматыда 100-ші жеке қазақ атқыштар бригадасы жасақталды. Ол негізінен 18-19 жастағы қазақ жастарының құралды. Сол жерде Мәншүк Мәметова, Әзілхан Нұршайықов сынды батырларымыз Жұмаділ Әубәкіровтің қарамағында болып, алғашқы дайындықты сол кісіден үйренген. Әскери тәртіпті меңгерген соң, 1942 жылы 7-шілдеде әрқайсысын әрбір батальонға бөліп жіберген екен. Осы тұста Мәншүк Мәметова 3-атқыштар батальонына, ал, политрук Жұмаділ Әубәкіров 100-ші дербес атқыштар бригадасының 4-атқыштар батальонына әскерком қызметіне жіберіледі.

Жан алып, жан берісе шайқасқан қанды майданда Жұмаділ қайсарлықтың, табандылықтың айшықты үлгісін танытты. Молодой Туд шайқасында ерекше ерлік көрсеткені үшін жауынгерлік «Қызыл Ту» орденімен марапатталды. Өмірінің соңында 1943 жылы Великие Лукиді азат ету үшін болған ұрыста ерлікпен қаза тапты. Осы жолғы ерлік ісі үшін оққа ұшқан есіл ер Жұмаділ Әубәкіров «Қызыл Жұлдыз» орденімен марапатталды.

Соғыс жылдары Қазақстанда 14 атқыштар, 6 атты әскер дивизиясы және 7 атқыштар бригадасы жасақталды. Олардың бәрі де қысқамерзімді жаттығудан кейін кезек-кезек майданға аттандырылып жатты. Жалпы, қазақстандық жауынгерлер шайқаспаған бірде-бір майдан болмаған шығар.

Өкініштісі сол, небәрі 32 жасында болашақ ұрпақ қамы үшін, бейбіт күнді қарсы алар келер буынның жарқын болашағы үшін туған жерінен жырақтағы шетелде ажал құшқан батырымыз бүгінгі бейбіт заманда тарихи тұрғыдан көп ескеріле бермейді.

Соғыстың қандай түрі болмасын қасірет пен қайғы шектірмей қоймасы анық. Жұмаділ Әубәкіров те туған жеріне тірі орала алмады, ел қатарлы отбасы болып, әке бақытына бөлене алмай кетті. Артында қалған қызы Ренаның өскенін, мектепке барғанын, отбасылы болғанын да көре алмады. Мұның бәрі көңілге қаяу түсіретіні белгілі.

Бүгінгі таңда батырдың туған ауылы Арасанда өзімен аттас көше бар. Өздеріңіз білетіндей, биыл Ұлы Жеңістің 70 жылдығы кең көлемде аталып өтілмек. Жұмаділ атамиздың ерлік ісін насихаттау – артына қалған ұрпақтарының атқарар парызы болмақ.

Жұмаділ Әубәкіровпен қан майданда бірге болған жазушы Әзілхан Нұршайықов қанды-

көйлек досына байланысты Алматы облысының бұрынғы әкімі, бүгінгі Мәжіліс депутаты Серік Үмбетовке жазған өтініш-хаты бар. Сол хатта: «Жақында капитан Жұмаділ Әубәкіров марқұмның туған қызы Рена-Орал мен немере келіні Нұршайым Рахатаева екеуі маған келіп, Ақсу ауданының Суықсай ауылдық округіндегі Юрий Гагарин атындағы мектепке Жұмаділ Әубәкіров аты берілсе екен деген тілектерін айтып, менің көмектесуімді сұрады.

– Менің қолымнан не келеді, қарақтарым? Ештеңе келмейді. Бар қолымнан келетіні осы өтініштерің орынды екенін айтып, Алматы облысының әкімі Серік Үмбетовке хат жазайын, – дедім оларға.

Расында Юрий Гагарин есіміне байланысты марапаттар өте көп қой. Оған Чехословакияның Социалистік Еңбек Ері, Болгарияның Батыры, Венгрияның Еңбек Ері атақтары берілді. Мәскеу облысындағы Монино әскери академиясына, Айдың арғы бетіндегі кратердің біріне Гагарин есімі берілді. Гагарин атында алтын медаль шығарылды. Ресейдің Смоленск облысының бір ауданы Гагарин атымен аталады. Дүниежүзінің көптеген оқу орындары мен қалалар, көшелер мен алаңдар Гагарин есімін иемденеді.

Гагарин марқұмға осы жетпей ме? Қазақстанның көп мектептерінің бірінен оның атын алып тастап, кеше Отанымызды қорғап, опат болған қаһарман қазақ Жұмаділ Әубәкіров атын берсе несі айып? Ол үшін бізді кім кінәлайды? Ешкім кінәлай алмас, тегі! Зор құрметпен, жер басып жүрген ең соңғы майдангерлердің бірі – жауынгер ағаңыз Әзілхан Нұршайықов, Қазақстанның Халық жазушысы. 23.11.2008 жыл, Алматы» делінген. Алайда қазақ халқына қадірлі Әзағаның бұл хаты да септігін тигізе алмады.

Біздің ендігі мақсат сол – Ақсу ауданы Суықсай ауылдық округіндегі Ю. А. Гагарин атындағы орта мектепке Ж. Әубәкіровтің есімін бергізу. Бұны – батырдың есімі мен ерлігін ұлықтау үшін жасалып жатқан қадамның бастамасы деп түсінген дұрыс. Мерзімді баспа-сөз арқылы Жұмаділ батырдың атына мектеп сұрап отырмыз, бәлкім, жергілікті атқамінер азаматтар өтінішімізді оқып, Елбасының 2015 жылды ардагерлердің құрметіне арнағанын түсініп, Жеңістің 70 жылдығы қарсаңында қолдау танытар деген үкілеген үмітіміз бар.

Сәтін салсын!

Батырдың туған ауылы – Арасан ауылдық округінің орталығында 9-мамыр күні ҰОС шейіт болған барлық қаһармандарға арнап ас беріп, құран бағыштап, «Капитан Әубәкіров» атты мемуарлық-эпистолярлық кітаптың салтанатты түрде тұсауын кесіп, батыр есімімен аталатын көшеге ескерткіш тақта орнатып, Б.Сырттанов атындағы орта мектептің Алғашқы әскери дайындық кабинетіне капитан Әубәкіровтің есімін беріп, сонау Арқа жерінен келетін «Руханият» студент жастар театрының әртістері сомдайтын осы мақала авторының «Тағдырлы тұлға» атты пьесасын жас режиссер Көбей Жетібайтегінің сахналандыруымен қойып, ауыл жастары мен тұрғындарына үлкен әсер қалдырсақ деген ойымыз бар.

Батырдың туған ауылы, ауылдастары қазақ поэзиясының құлагері – Ілияс Жансүгіровтің «Өз елі өз ерлерін ескермесе, ел тегі қайдан алсын кемеңгерді!» деген сөзін ұмытпай, біздің өтінішіміз ескерілсе екен.

Елдос ТОҚТАРБАЙ,
әдебиеттанушы